

TRABUNJA

DEMONSTRIRAL SEM,
A NI USPELO.

PA SEM PRENEHAL.

PREORENTIRAL SEM
SE, A ZOPET NI USPELO.

PA SEM PRENEHAL.

POSTAL SEM NASILEN
PA NI USPEVALO.

PA SEM PRENEHAL.

NISEM PRIČAKOVAL,
DA SE BO VOJNA
NADALJEVALA.

IN VOJNA SE JE
NADALJEVALA.

NIKOLI NE BOM
NEHAL PRIČAKOVATI.

TO JE EDINA
USPEŠNA STVAR.

ŠTUDENTSKI LIST

ŠT. 12

LETNIK XXI

LJUBLJANA, 17. FEBRUARJA

CENA 1 Ndin

Ob 2. seji konference
Zveze komunistov Jugoslavije

Po treh dneh intenzivnega dela se je 28. januarja v Beogradu končal a 2. seja konference Zveze komunistov Jugoslavije. Sodelovalo je več k ot 90 diskutantov.

Po 21. seji predsedstva zveze komunistov Jugoslavije je bilo mnogo govora o krizi v Zvezi komunistov: o krizni situaciji v Jugoslaviji, ki je našla svojo zrcalno podobo tudi v odnosih v Zvezi komunistov. Krizno st je v luči pisanja tujega in domačega tiska dobila prav monstrozne d imenzije. Bilo je nenavadno veliko užaljenih pretiravanj in izkrivljanj, ž alobnih prerokovanj o koncu demokracije v naši državi, o uvodu v vrač anje administrativnega socializma, centralizma in trde roke v železni ro kavici, ki da je — navsezadnje — ta hip edina rešitev za vodstvo jugoslo vanskih komunistov, da obdržijo vodilno vlogo in ohranijo integralnos t Jugoslavije, ker da je kriza v Zvezi komunistov predvsem rezultat hud ih nasprotij med centralnimi komiteji posameznih republik, in v teh n asprotjih da se zrcalijo nasprotja med delavskimi razredi posameznih r epublik.

2. seja konference Zveze komunistov Jugoslavije je dokazala, da tak šne buržoazne in nacionalistične razlage nimajo nobene osnove. Delavs ki razred v Jugoslaviji je v širokih javnih razpravljanih pokazal popoln o enotnost in izrazil podporo nadaljnji krepitvi samoupravnih mehaniz miov na vseh ravneh javnega in gospodarskega življenja; eksplicitno je p oadal potrebo po dogovorih tudi 2. seja, ki je že prvi dan poudarila, da je treba oslabilo tendence po birokratičnem in tehnokratičnem reševan ju kriznih in konfliktnih situacij in odpreti vse možnosti za čim širše sa moupravno dogovarjanje. Takšno stališče je dobilo ustrezno obliko tu di v sklepih seje.

Pomemben prispevek je bila diskusija tovariša Veljka Vlahovića, ki j e menil, da se je treba brezobzirno postaviti po robu tendencam po po meščanjenju in zbirokratiziranju Zveze komunistov.

Na njegovo diskusijo se je v marsičem navezoval tudi sklepni govor predsednika Zveze komunistov Jugoslavije Josipa Broza Tita, ki je pon ovil misel iz svojega uvodnega govora, da kriza vendarle ni zajela takšn ih dimenzij, kot je bilo videti spočetka, in da v sami bazi nekatere devi acije niso naletele na nikakršno podporo, marveč da je delavski narod Jugoslavije in njegov vodilni forum Zveza komunistov početje nekater ih kontrarevolucionarjev spregledal za časa in se mu takoj postavil po robu. Posebej se je ustavil tudi pri dogodkih na Hrvaškem in zagotovil, da tam ni bilo nič zamujenega; nasprotno, ko bi se bili ocene položaja v preddecembrski situaciji na Hrvaškem in iz te ocene izvirajočih akcij lotili prej, ko situacija še ni bila tako izkristalizirana, bi si gotovo nako pali nasprotnike med tistimi, ki tedaj še niso mogli razumeti, kam vodi politika nekaterih hrvaških voditeljev in njihovih pristašev.

Posebno pozornost je namenil tovariš Tito tudi položaju na naših u niverzah in med drugim dejal: „Ljubo mi je bilo, ko sem tu poslušal ne katere profesorje, predstavnike univerz, ki so poudarjali, da na univerzi ne bi smelo biti takih, ki se s politiko Zveze komunistov in sploh z naš im družbenim sistemom ne strinjajo. To je kajpak jasno. Že zdavnaj s mo se tako dogovorili. Toda mi jih plačujemo; plačuje jih delavec, ki ustvarja sredstva. Sicer pa, iz katerih drugih sredstev bi jih lahko plače vali, če ne iz tistih, ki jih zaslužijo delavci. In takšni ljudje delajo zoper naš socialistični sistem, nam vzgajajo mladino. No, kaj bi še ponavljal. Zdaj pričakujem dejanja, akcije, da s teh mest odstranimo tiste, ki nam našo mladino pridijo.“ Tovariš Tito je tudi ponovil svoje že večkrat izr aženo misel, da je na naših univerzah marksistična vzgoja očitno zane marjena, da je poznavanje naše revolucionarne zgodovine med mladimi slabo, in da se bo treba potemtakem idejni vzgoji mladih posvetiti veli ko bolj kot doslej.

2. seja konference Zveze komunistov Jugoslavije je potekala v opti mističnem delovnem vzdušju in dosegla pomembno enotnost v vseh kl jučnih vprašanih glede reorganizacije in reforme Zveze komunistov, gl ede gospodarskega položaja in glede današnjega trenutka družbenega r azvoja nasploh.

milan jesih

12345678

Zakaj nam je študentska tiskarna potrebna

Študentska tiskarna nam je potrebna, da bi se obvarovali stalno naraščajočih stroškov tiska za študentski časopis, za študentske publikacije in za študentsko založbo. Na račun naraščajočih stroškov in visoke akumulacije tiskarn in zaradi tržnih razmer na področju tiskarskih uslug se nam dotacije tako hitro izčrpavajo, da za avtentično študentsko dejavnost ostane bore malo denarja.

Kaj hočemo s študentsko tiskarno doseči

Aktivnemu in angažiranemu delu študentov hočemo zagotoviti možnosti za izdajanje knjig, nujno potrebnih skript in učbenikov; fakultetnim študentskim organom tiskanje internih publikacij, strokovnih in političnih tekstov; študentski založbi želimo zagotoviti vodenje načrtnih študentske založniške politike; izvršnemu odboru SŠ LVZ izdajanje biltenov in drugih publikacij; Tribuni redno in nemoteno izhajanje.

Koliko denarja potrebujemo

Potrebujemo 22 milijonov starih dinarjev. Polovico, se pravi 11 milijonov bi morali zagotoviti študentje sami — s samoprispevkom, druga polovica bo pokrita s krediti. S tem denarjem bomo lahko kupili IBM s tavnim strojem (10 milijonov), Romayor offset tiskarski stroj (10 milijonov) in tiskarski rezilni stroj (2 milijona).

Kolikšen naj bi bil samoprispevek

Samoprispevek naj bi znašal 1000 starih dinarjev na študenta ljubljanske univerze. Računamo na 1100 študentov, z ozirom na domneven vpis na posamezni fakulteti.

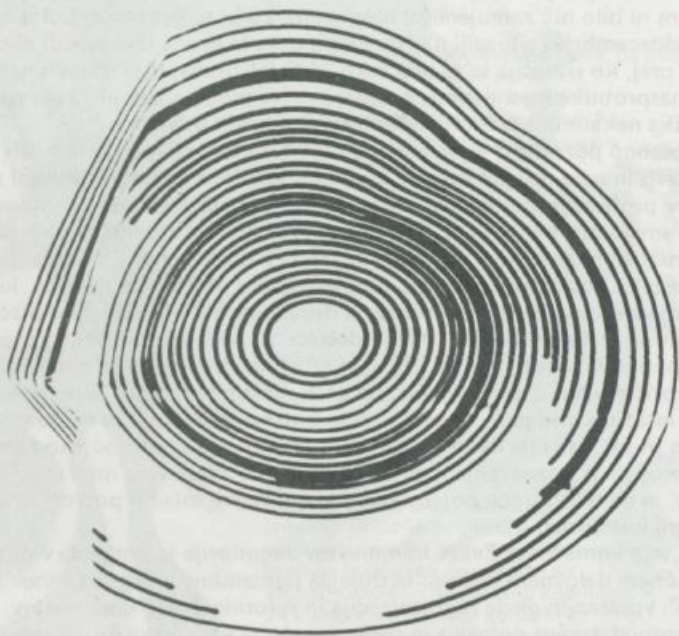
Seznam dajalcev prispevka bo objavljen v Tribuni in v prostorih bo doče študentske tiskarne v študentskem naselju.

Zakaj se nam mudi

Tiskarno bi radi imeli čimprej, že v naslednjem semestru: zaradi izredne priložnosti za nakup strojev; da bi čimprej tiskali že pripravljene knjige študentske založbe; da bi razširili izhajanje Tribune; da bi vzpodbudili vse študente, naj se organizirajo kot samozaložniki, izdajatelji skript, učbenikov, strokovnih tekstov, brošur, pesmi, feljtonov itd.

Za študentsko tiskarno!

Iniciativni odbor za študentsko tiskarno pri IO SŠ LVZ in Tribuni

ALI O ENOTNOSTI UNIVERZE

Na tej skupščini smo lahko ugotovili, da prav v tem trenutku tako potrebne enotnosti med študenti in profesorji na naši univerzi ni. Očitno je, da se nekdo ne zaveda, da smo tu drug zaradi drugega. Tako je v rektorjevem poročilu bil govor o mnogih stvareh, v katerih smo ukrepali tudi študentje, npr. univerzitetni center, ali pa vsaj prispevali svoje mnenje, npr. ob predlogu za sprejemne izpite, a rektor je poudarjal le, kaj je bilo storjenega s strani univerze, in s tem mislil le profesorje kot univerzitetne delavce. Ko je prof. Gruđen govoril o možnostih študentskega sodelovanja, ni upošteval, da je to izvedeno le v teoriji. Številni protesti študentov proti preživeli obliki študija po raznih fakultetah lepo pričajo, da v praksi študentskega sodelovanja sploh še ni. Študentje na skupščini smo opozorili, da se ta možnost preveč prepušča subjektivnemu odločanju profesorjev, a sporočilo ni nikogar zanimalo.

Vsebinski prispevki profesorjev so imeli le namen zavleči delo skupščine. Večina profesorjev je že po dveh takih prispevkih odšla, tako da je bila ta skupščina verjetno sklepčna še manj časa kot študentska. Nekateri profesorji so skupščini zelo pretresljivo potožili, da si kot strokovnjaki na svojem področju niso uspeli „ustvariti“ niti enega naslednika. Občinstvu so dokazovali, da se jim godi neizmerena krivica. Toda občinstvo je bilo do njih izredno ljubeznivo, in se ni nikomur z delo vredno, da bi jih opozoril, naj premislijo tudi o morebitni svoji krivdi za to. Tako se je skupščina uspešno izogibala vsakemu aktualnemu problemu. Polemični prispevki študentov so v neproblemskem ozračju morali seveda izveneti, kot da, kar študentje delamo, delamo le zaradi nas samih. Neresno poslušanje naših argumentov dokazuje tudi diskusija profesorja Strune. V polemiki z našimi stališči se je poslužil metode apriorne diskvalifikacije, in si seveda prislužil burno odobranje občinstva.

Izrazito nepoznavanje problematike se je pokazalo pri študentskem prispevku o univerzitetnem centru. Kljub večkratnim pozivom delovnega predsednika dvorana ni imela pripomb. Nazadnje se je rektor izjasnil, da je bolje, če pustimo, da začne z gradnjo čimprej, pa naj bo to kjerkoli. Pasivnost udeležencev je omogočila, da se je diskusija spustila na najnižjo raven. Prof. Avčin je govoril o vresčanju popevkarjev, kar postaja že standarden primer za konfrontacijo s hudimi miselnimi napori slovenskih znanstvenih delavcev. Nasprotnega stališča ni bilo, tudi ko je dr. Zwitter pozval proti ustanavljanju dveh fakultet iste stroke pri nas. To je med drugim pravo nasprotje študentski ideji, ki smo jo podprli na naši skupščini v Mariboru, kjer smo se strinjali, da je potreba po novem univerzitetnem centru tudi potreba po potencialnem konkurenčnem delovanju. Študentje ne smemo dopustiti, da se misel tako enoglasno pojavlja med profesorji. Ne da se je opravičevati kot Zwitterovo s pomanjkanjem kadra. Kadra je namreč dovolj. Jasno pa je, da ta kader ne more prodreti v strukture take znanosti, kot se pojavlja ponekod pri nas.

Ravno od tam prihajajo pomisleki proti več fakultetam. Gre namreč za znano stvar, ki služi samo sebi, ker je zaprt v preozek krog delovanja, in bi jo vsa nova znanstvena dognanja najmanj omajala. V humanističnih disciplinah je z a take znanosti značilno poudarjanje fotografije, pri ostalih pa poudarek na nepotrebnih predmetih.

Tudi pri tistih, pri katerih smo pričakovali podporo v naših prizadevanjih za čim tesnejše sodelovanje, nismo dobili nobene spodbude. Čeprav so bili še pred letom študentje, se niti eden od številnih asistentov ni prijavil k besedi.

Tako lahko še naprej računamo na podporo običajnega, majhnega števila profesorjev.

Člani delegacije IO SŠ LVZ na univerzitetni skupščini

STALIŠČE IO SŠ LVZ O INICIATIVI ZA ODPOKLIC TONETA REMCA

Ob iniciativah za odpoklic Toneta Remca kot poslanca republiškega zbora skupščine SRS smo mnenja, da je pomen njegovega nastopa na plenumu ZS Zagreba prepotenciran; IO SŠ LVZ je ta nastop v svoji izjavi okarakteriziral kot samoiniciativen in politično neprimeren. Obsojamo vsako povezovanje tega dogodka z akcijo 25 poslancev, ki je bila že politično ocenjena in o kateri je IO SŠ sprejel tudi svoje, znano, stališče.

Menimo, da sploh ni upoštevano njegovo celotno poslansko delo v skupščini SRS, kjer je Tone Remc bil eden najbolj aktivnih poslancev.

Tone Remc je kot poslanec bil aktiven predvsem na naslednjih področjih:

- razvoj političnega sistema in uveljavitev skupščine
- dolgoročni koncept družbenega razvoja Slovenije in znotraj tega zlasti koncept razvoja izobraževanja, koncept financiranja in materialni položaj šolstva
- kadrovska politika
- problematika socialne diferenciacije
- politika manj razvitih področij
- na področju zunanje politike, zlasti manjšin.

Tone Remc je bil aktiven tudi v SŠ LVZ, kjer je deloval proti enostranosti, embrionalnim pojavom nacionalizma in neoklerikalizma in se zavzemal za aktivno vlogo univerze v družbi in za tak položaj študenta na univerzi, ki bi mu omogočal kritičen odnos do svojega študijskega dela.

S poudarjanjem posameznih negativnih primerov se po našem mnenju zamegljujejo resnični sovražniki naše samoupravne ureditve in pravi vzroki ter opora za njihovo delovanje. Prepričani smo, da gre v primeru Toneta Remca za ustvarjanje „fiktivnega nasprotnika“ na osnovi enega spodrsrlaja in je ob tem pozabljena celota njegovega prizadevanja.

Skupina študentov in ostalih neizživetih ljudi je ustanovila oziroma us tanavlja nekakšno zadevo, ki so jo zasilno imenovali, kot je spodaj nave deno. Opijaneno od uspeha Big Banda na Maratonu in polni energije h očejo delati. Dela pa se ponavadi v delavnici. Če je to kultura, ali kaj d rugega, pa tako ni posebno pomembno. Kaj bo, bomo videli, slišali, ot ipali, vohali čez kakšna dva meseca, ko bo njihova predstavitev. Za tist e, ki jih takšne reči veselijo: vaje in prepiri so po navadi vsako sredo v disku klubu Študent, v Študentskem naselju, blok 4, klet. Pripeljejo na j vas!

MAVRIČNO MAGIČNA KULTURNA DELAVNICA,

ta naša delavnica, s svojimi plakati in vajami, s svojimi dogodki, ki n e bodo dogodki, pač pa danost, totalnost, vsakokratna enkratnost

Delavnica izhaja na eni strani iz praktične poteze — fantastične zam isli in ostvaritve Bigbenda, ki mu je uspelo združiti impulz in komunik acijo in katerega izročilo (izkustvo) želi razširiti izven melodično-ritmi čnih okvirov, in na drugi strani iz pojmovnosti urejene neurejenosti ko t do neke mere fiktivne oblike našega početja.

Zamisel je taka: zakaj ne bi nekaj ljudi, ki to želijo in hočejo, ki jim je to nuja, in ne vejo, kako bi jo izpraznili, prišlo na neki skupnostni p rostor in začelo raziskovati svoje funkcije, poudarjati svojo moč, izdel ovati svojo iskrivost ali jo gnjaviti, pripovedovati svojo genialnost, nač rtovati svojo potrebnost, barvati vse prisotne pesmi, kričati nejasnosti, gibati svoje obris, preizkušati razne odmeve, kopičiti dobrine iz vsega območja, počivati, igrati vse svoje dotedanje prigraditve, brusiti lesene kipce, čarati neko hrano, delati nemirnost in počenjati še mnoge take stvari. Kaj bi to ne bilo mogoče? Glavno vlogo bi imela skupnost, vzd ušje, ki bi ti pomagala ostrgati se in izbljuvati vso nesnago kvazi vredno t, predsodkov, vplivov ter zadihati nov, svež, mavričnomagični plin.

To počenje je osmišljeno kot počenje kulture, kulture v pom enu dosežka celotne človeške misli, celotne njegove prisotnosti. Ravno v tem je jedro — ne ločevati nekaj od kulture, kar je kultura, in nekaj od kulture, kar ni kultura.

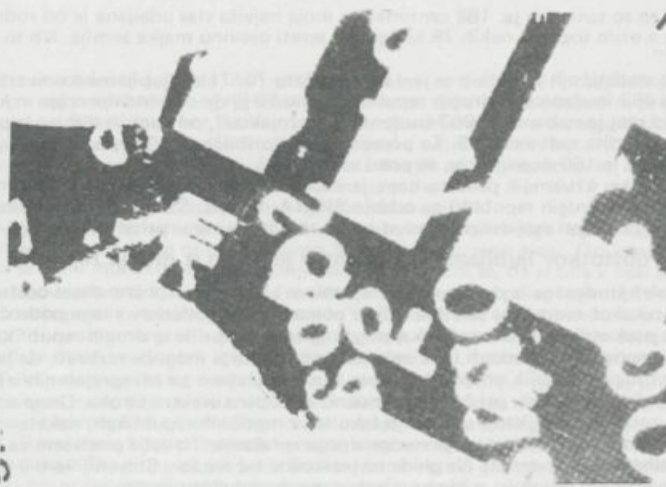
Seveda omejitve so: zaradi čisto tehničnih težav v dvorani ne bi mo gli gojiti agrikulture ali delati politike (politike v političnem smislu), ke r delavnica meni, da prav ta negira celotno človeško kulturo.

Smisel urejene neurejenosti ni zoževanje prostora in odvzemanje sv obode (kajti že „svoboda je svoboda tistega, ki misli drugače“ je en ak siom te urejenosti), ampak je čista nujnost po preprečevanju neke kao tičnosti oz. anarhičnosti, ki bi se lahko spontano razvila pri počenjanj u ekstremno individualne narave. Pomisliti je samo npr. na človeško tr lo, na njegovo urejenost kot najbolj vsestranski in obenem najbolj uskl ajeni sistem.

Kulturna delavnica bo delala in vadila svoje delo, se usklajevala in z nova porojevala, pri tem bo stremela za tem, da bi bilo njeno delo nek je in nekda tudi razvidno (delavnica v dvorani, delavnica na prostem).

In zakaj mavrična in zakaj magična in zakaj kulturna in zakaj delav nica?

božo ogorevc

POROČILO O AKTIVNOSTI SŠ LVZ OB HRVAŠKIH DOGODKIH

Prva reakcija ljubljanskih študentov na zagrebske dogodke je bilo stališče IO SŠ LVZ, ki je opozoril na že lansko leto izrečene kritike stališčem zagrebških ko legov. Kritike so se pojavile tudi v „Tribuni“. IO je v svojem stališču opozoril na nevarnost nesmotrnega reševanja problemov po represivni poti namesto po poli tični, kakor tudi na različen odnos do odgovornih za dogodke, glede na položaj e v politični strukturi. Stališče IO je podprlo več fakultet in IO ZŠPK, med njim i pa je omeniti stališče FO FF, ki je opozorilo na tendence po ukinitvi Korčulan ske letne filozofske šole, ki je vsako leto zbirala najvidnejše marksistične mislece z vsega sveta.

V nadaljnji aktivnosti je IO SŠ LVZ — na iniciativo gibanja 13. november, ki je o dogodkih organiziralo debato z zagrebškim študentom — pripadnikom zagreb ške študentske levice — organiziral skupaj z gibanjem 13. november študentsko tribuno na FF, nato pa še tribuno na FF in FSPN.

V poročilu o teh tribunah smo si prizadevali zadeti jedro razprav in ustrezno ovrednotiti celotno razpravo.

Študentje in nekateri profesorji so na tribunah podali več pogledov na probl eme, vendar pa je prav gotovo bistveno, da se debata ni gibal na političnem nivoju razpravljanja o političnih posledicah itd., pač pa se je usmerjala k odk rivanju zgodovinskih, socialnih ter seveda političnih razlogov za izbruh kriznega stanja na Hrvaškem. Mnogi so ugotavljali, da bi veliko razlogov za nacionalist ične manifestacije bilo mogoče odkriti v zgodovinskem razvoju Jugoslavije, pri č emer pa žal nimamo kritične zgodovinske analize, zlasti povojnega obdobja. Rez ultat tega ne povsem razjasnjene zgodovinskega razvoja je bila med drugim tu ili utrditev tako imenovanega srednjega razreda, katerega interesi so se izražali tu di v težnji po zagotovitvi svoje prevlade v najpomembnejših oblastvenih struktur ah. Kritika je pri tem zadela tudi ZKJ, ki dejansko priteguje v svoje vrste razmer oma malo delavcev in kmetov. To je tudi ohromilo njeno zmogljivost, da bi pravo lasno in učinkovito onemogočila razraščanje nacionalističnih tendenc, saj so se le-te očitno pokazale v samem hrvaškem vodstvu ZK. Ob tem je bil izražen dvo m, koliko sama zamenjava voditeljev ZKH z do sedaj bolj ali manj neznanimi lju dmi zagotavlja pravo razrešitev kompleksne problematike.

V debatah je bilo prisotno ugotavljanje, da je izliv nacionalistične usmeritve v veliki meri zakrivila negotova ekonomska situacija v SFRJ, katere resni proble m je odseljevanje delavcev v tujino, kakor tudi dejansko neurejena devizna politi ka, ki je bila neposreden povod za štrajk na zagrebški univerzi. Pod plaščem nac ionalne problematike pa je hrvaška birokratska struktura hotela uveljaviti svoje ekonomske interese.

Do dogodkov je prišlo v atmosferi, ko politični sistem ne omogoča najširše d emokratske kontrole družbeno pomembnih odločitev, na kar opozarja tudi dej stvo, da delavstvo ni bilo zelo aktivno deležno v celotnem dogajanju, kar odpira problem manipulacije z oblastjo. Eden izmed diskutantov je ob tem eksplicitno poudaril, da bi za Jugoslavijo bila revolucionarna rešitev v jugoslovanski kulturni revoluciji.

Na tribunah se je jasno izražala tudi bojazen, da bi se reševanje vse problema tike utegnili obrniti predvsem v represivno obračunavanje, pri čemer pa obstaja nevarnost uveljavljanja birokratsko-tehnokratsko usmerjenih manipulatorjev, ki bodo težili k obračunu tudi z levo usmerjenimi gibanji in posamezniki, katere bi v splošni histeriji zlahka obtožili razdiralnega delovanja.

Razumljivo je, da so v diskusijah zelo izstopila vprašanja, relevantna za štude ntsko gibanje. Ugotovitvi, da moramo preboleti dejstvo, da imamo v svetovnem merilu pretežno levo radikalnem študentskem gibanju samo dve izjemi: Indonezijo in Hrvaško, se je pridružilo več misli o tem, da v Zagrebu sploh ni šlo za študent sko gibanje, ampak za organizacijo, ki je izključevala notranjo konfrontacijo mn enj. Študentska organizacija se je navezala na določeno politično linijo, s čimer je bila predmet manipulacije. Tako je tudi bolj jasno, kako se je moglo gibanje, i menovano „pokret kamenjara“, po prevratu v zagrebškem študentskem vodstvu vezati pravzaprav na interese srednjega razreda. Ob vseh teh ostrih kritičnih prip ombah pa se je pojavilo tudi mnenje, da bi bilo povsem nesmiselno ukrepati prot i študentom, udeležnim v dogodkih z metodami, kakršna je odvzemanje štipen dij, zapiranje...

Na tribunah je bilo izraženo kritično stališče do ZŠJ, ki je v enaki meri kot o mahljivost zveznih vodstev ZKJ nosila odgovornost za dogodke. Idejno-politična komisija dodaja, da ni res, da so pred izbruhom dogodkov na problem opozarjali smo kolegi iz Makedonije, kot je v poročilu o seji ZŠJ 29.XII.71 poročala „Eko nomska politika“. Ogotavljamo, da ni bila izrečena nobena sistematična kritika s strani ZŠJ (pač pa so na problem opozarjale t.im. levičarske skupine na Hrvašk em (Praxis, t.im. levičarji na FF in FPN v Zagrebu).

Ob vseh teh, po naši najboljši moči rezimiranih diskusijah, se vsiljuje ugotovi tev, da so ljubljanski študentje pokazali prizadet interes za družbena dogajanja, k ar zavrača pomisleke o popolni apolitičnosti študentov. Mnenja smo, da je nivo diskusije pokazal na dejstvo, da se je zavest o družbenih dogajanjih med študenti oblikovala v precejšnji meri v avtonomnem študentskem gibanju. Na tribunah je bila prisotna tudi kritična refleksija slovenskega študentskega gibanja, v kateri je prihajalo zlasti do mnenj, da je naše gibanje trenutno v stagnaciji, in je potrebno najti poti za ustrezno široko aktivizacijo študentov.

Sestavila: Idejno-politična komisija pri IO SŠ LVZ

„Eto to sam vam ja. 188 centimetara moja najviša vlas udaljena je od rodne grude a osim toga još nekih 78 kilograma tereti osovino majke zemlje. No to nij e svet!“

Po statističnih podatkih se je v šolskem letu 70/71 na ljubljansko univerzo vpisalo 483 študentov iz drugih republik. Samo 50 jih je dobilo štipendije in kredite. Od prej je vpisanih še 963 študentov, „južnjakov“, od katerih dobiva štipendije in kredite spet samo 99. To pomeni, da od približno 1500 vpisanih dobiva štipendijo le 150 doseljencev, se pravi vsak deseti.

Podatke, ki vam jih predstavljam, je v največji meri zbrala skupina študentov (študentje z drugih republik) za oddajo SIDRA na radiu Student. S tem bomo p oskusili prikazati vsaj del problematike, ki tare študente — priseljence z juga.

Deset odstotkov ljubljanskih študentov je prišlo iz drugih republik

Delež študentov iz drugih republik znaša v Ljubljani približno deset odstotkov v. To nikakor ni majhna številka. Kljub pomanjkanju podatkov s tega področja bomo poskusili odkriti vzroke, kaj pogojuje tolikšen priliv iz drugih republik.

Iz pogovorov s študenti in iz neke ad hoc ankete je mogoče razbrati, da je prišlo iz drugih republik od deseti sedem študentov samo zaradi sprejemnih izpito v v drugih republikah, pri čemer je močno zastopana elektro stroka. Drugi so pr išli še zaradi pomanjkanja ustreznih fakultet v matičnih republikah, nekateri pa tudi zaradi večkrat neresenega nacionalnega vprašanja. To velja predvsem za štude nte albanske narodnosti. Ne glede na jezikovne težave so v Sloveniji le-ti v pri bližno enakem položaju, s čimer je zabrisano nacionalno vprašanje.

Odločilna je tudi privlačnost Slovenije zaradi relativno višjega življenjskega s tandarda, vendar je to pogosto samo utvara, saj se srečujejo „južnjaki“ z velikim i materialnimi problemi.

Z juga prihajajo praviloma tudi otroci slovenskih staršev, ki so zaposleni po d rugih republikah.

Nekaj iz ankete:

1. Pišem se B.M., iz Zadra. Prišel sem študirat elektrotehniko.
 - Razlog?
 - Edini razlog je bil ta, da tukaj ni sprejemnega izpita.
 - Si se poskusil vpisati v kakšnem drugem univerzitetnem centru?
 - Ne.
2. Pišem se M.D., končal sem srednjo tehnično šolo. Sem sem prišel zato, ker je tukaj moj brat, pa shajava z manjšimi stroški.
3. — Prišel sem iz Siska na elektrotehniko, ker sem slišal, da sta zagrebška in ljubljanska fakulteta najbolj priznani pri nas, v Zagrebu nisem uspel, pa sem prišel v Ljubljano.
4. K.S. iz Benkovca. V Ljubljano sem prišel študirat zato, ker sem slišal, da je lj ubljanska elektro fakulteta znana po dobrem strokovnem kadru.

Le vsak deseti študent iz drugih republik ima štipendijo ali kredit

Že samo dejstvo, da le redki od teh študentov dobivajo kredite in štipendije, kaže na varljivost zatišja: od teh ljudi si mora vsakdo poiskati stanovanje, mora s e nekako preživljati. Navkljub temu pa organiziranega reševanja teh problemov ni, vsaj ne takega, ki bi prihajal s strani študentov. „Južnjaki“ so pogosti v vrsti za delo pri Študentskem servisu, morajo se ukvarjati še z marsičem drugim, kar pa, jasno, otežuje študij. Tako tudi dokaj urejene razmere (stanovanjske) ne mor ejš zagotoviti normalnega študija, če jih ne veže ali omogoča štipendija. Za prim er lahko navedemo lanske prvi letnik na FSPN, kjer je od 40 vpisanih študentov iz drugih republik izpolnilo pogoje za nadaljnji vpis samo 5.

Problem se pojavlja tudi pri štipendijah in kreditih. V drugih republikah življ enjski minimum ni 760 dinarjev, štirideset ali petdeset tisočakov pa v Ljubljani praktično nič ne pomeni. Na drugi strani se srečujemo spet s problemom, da raz položljivi krediti in štipendije niso izkoriščeni. Slovenija, kot kaže, ni zainteresir ana za študente z juga, da bi jih pritegnila za delo pri nas. Razpisi za štipendije na jugoslovanski ravni bi mogoče le nekoliko popravili strukturo prišlekov — da ne govorimo o tem, da tudi mi razpolagamo s prostimi štipendijami. Toda prvi p ogoj za tako usmeritev je, da omogočimo normalen študij vsakomur.

Nekaj iz ankete:

1. — Mislim, da je moj največji problem v dosedanjem študiju prav materialna ne gotovost. Od doma ne dobivam mnogo, pa si tako ne morem zagotoviti vseh sred stev za študij.
2. — Problemov je več, a eden najvažnejših je stanovanje. Na drugem mestu je de nar, ker je tukaj vse drago.
3. — Med seboj se moramo povezati, da bi našli rešitev za težko materialno situa cijo, problem štipendiranja in kreditov. Beograd daje minimum, kar je odvisno o d dogovorov po republikah. Minimum bi moral biti nekje okrog 700 din in ne 4 00.
4. — Mislim, da je to eden največjih problemov, ker je glede na standard v Slove niji nemogoče shajati s takim kreditom.
5. — Moj največji problem je materialne narave. Sem študent iz Srbije, študiram v Ljubljani, imam pa kredit iz Srbije, ki je za razliko od študentskih kreditov tu kaj zelo majhen. Življenjski standard se med Srbijo in Slovenijo zelo razlikuje, pa so tudi kriteriji za dodeljevanje kredita različni. Mislim, da bi bilo potrebno skli cati skupščine študentov iz drugih republik, konkretno iz Srbije, na katerih bi za čeli z akcijo, da bi uskladili višine štipendij in kreditov s slovenskimi.
6. — Na začetku je bila največji problem soba, sedaj pa je težko zaradi pomanjk anja literature in knjig, težava je do neke mere tudi jezik.
7. — Največji problem mojega študentskega življenja je, kot pri vseh, materialni problem. Mislim, da to ni dobro rešeno za nas študente iz drugih republik, pose bno za tiste, ki živimo izključno od republiškega kreditnega fonda v Beogradu, ker ta kredit ni usklajen s stroški tukaj v Ljubljani.

Struktura študentov iz drugih republik ni ustrezna

Interdisciplinarne ali disciplinarne migracije se med jugoslovanskimi študenti o mejujejo bolj ali manj samo na dejstvo, da posamični centri nimajo vseh usmerit ev (kot recimo tekstilne stroke). Nimamo instrumentov, ki bi zakonito privlačev ali študente iz cele Jugoslavije na fakultete z najbolje organiziranim in najuspešn ejšim študijem. Štipendijski sistemi republik računajo samo na republiške zmog ljivosti in načrte. Ni izvedena racionalna delitev de.a Tako je vpis na univerze p o Jugoslaviji še vedno v prvi vrsti pod odločilnim vplivom področnega kriterija.

Vrh vsega neusklajenost izobraževalnih sistemov skoraj onemogoča večjo mobil nost ali pa spodbuja neustrezne motive. V Ljubljano je tako prišlo mnogo štude ntov iz drugih republik zaradi tega, ker nimamo sprejemnih izpitov. Prihajajo tor ej predvsem tisti, ki so že vnaprej računali, da doma sprejemnih izpitov ne bodo opravili, in pa tisti, ki so na njih že padli ali pa so že izgubili letnik.

Teritorialni kriterij je privedel do tega, da je veliko študentov prišlo z Reke a li severne Dalmacije. Razlog je med drugim tudi boljša komunikacijska vez Ljub ljane s temi kraji. Toda ne glede na to ti študentje spadajo pod ključ „iz druge r epublike“.

Postavili so me na ulico!

„Prišel sem v Ljubljano, da bi se vpisal na fakulteto za novinarstvo. Bil sem p rijetno presenečen, ko so se moji načrti realizirali tako, kot sem si zamislil. Dob il sem celo sobo v domu fakultete...“

... Ko sem se vrnil v Ljubljano, sem doživel prvo razočaranje. Soba so v tem času oddali drugemu, čeprav so mi jo obljubili. Odšel sem do upravnika doma, a me je odbil: „Zakaj si prišel študirat sem, ko pa ne znaš slovensko.“ Poslali so m e v delavski dom v Kamnik, 20 kilometrov iz Ljubljane. Študijski pogoji so prak tično nemogoči... Tako sem pustil dom in do decembra iskal sobo v Ljubljani, dotlej pa sem bil ilegalec po študentskih domovih. V Ljubljani ni bilo zame sob e, ker so me ljudje najprej vprašali, ali sem Slovenec, ne pa, če mi je potrebna so ba.

Fakultetne obveznosti niso čakale, da bom dobil normalne pogoje za študij, vrstili so se testi in kolokviji, ki jih zaradi nemogočega položaja nisem mogel na praviti. Po dolgem insistiranju sem dobil sobo v začetku decembra, toda bilo je ž e pozno. Februarja je komisija za sprejem in odpust iz doma na osnovi kriterijev o opravljenih testih odločala o mojem bivanju. Letel sem iz doma.

Tako sem ponovno prispel na ulico, ponovno postal ilegalec, izpiti pa so pre d vrati. Medtem ko je moja postelja v domu še vedno prazna, ker nikogar niso sp rejeli, sem spet v enaki situaciji: kje bom študirat za izpite, bom opravil obvezno sti do fakultete?

Pismo je bilo napisano lansko spomlad. Politika sprejemanja v domove se je spremenila toliko, da so bili sprejeti samo tisti študenti iz drugih republik, ki štu dirajo na taki fakulteti, ki je v njihovi matični republiki ni. Taka mehanska selek cija je nevzdržna, saj je ta kriterij vendarle treba križati vsaj z materialnim in ter itorialnim, da ne govorimo o študijskih uspehih. Edina možna rešitev nekontrol iranega prelivanja študentov bi lahko bila ta, da bi študente, ki nimajo štipendi j, vezali s štipendijami naše skupnosti pod normalnimi zahtevami (uspeh, vračan je štipendije, vezanost). Samo tako bi se dalo odpraviti njihov „outsiderski“ pol ožaj. S tem bi v marsičem omejili stihijnost takih prelivanj.

Socialni problem, ne pa planirana razporeditev

Izobraževalna skupnost Slovenije je za socialno ogrožene študente izločila iz svojih sredstev intervencijski fond. Začuda nizko število tistih, ki so se prijavili za pomoč v Študentskem naselju, samo kaže, da nismo iskali med pravimi. Redk o se socialna ogroženost pokaže v čistem pomanjkanju; z zaposlovanjem prek in mimo Študentskega servisa se da izvleči marsikak dinar, včasih je mogoče s tem celo živeti. Toda namesto normalnega štiri ali petletnega študija se študij zavlau ču je, izgublja. Med štipendisti (ki imajo normaliziran (?) status študenta) in med t istimi, ki si študij lahko omogočijo zaradi socialnega položaja, je precej številno in pestro medceličje včasih lumpenproletariziranih „južnjakov“. Samo normalen delovni odnos vleče za sabo normalno asimilacijo in socializacijo teh prišlekov. Neprimeren odnos do njih povzroča neprimerne reakcije, ki so pri „medceličju“ povsem nekanalizirane. Privatna soba z oderuškim gospodarjem, stalno spreminj anje zaposlitve (začasne), izostajanje s predavanj — vse to spreminja ta del štude ntov v socialni problem.

Rešitev je v preprečevanju sleherne stihije

Za preprečevanje nezaželenih posledic je treba ukreniti naslednje:

1. Uskladiti štipendije in kredite študentov iz drugih republik na osnovi naših k riterijev. Za to je potrebna široka študentska politična akcija.
2. Vključiti prišleke iz drugih republik v našo štipendijsko politiko pod normal nimi okoliščinami in zahtevami, prek fakultet natančno voditi evidenco nad nji mi.
3. Organizirati oblike združevanja, ki bodo izvajale minimalno (formalno) socia lno kontrolo: klube študentov iz drugih republik itd.

boris mazalov

V KULTURI V MIRU SO JEZIKI V VOJNI

Napačno je reči, da obstaja buržoazna kultura, kajti vsa naša kultura, kajti vsa naša kultura je buržoazna (in reči, da je naša kultura buržoazna, je splošno znana resnica, ki jo dolgočasno in neprestano ponavljajo po vseh naših univerzah). Reči, da je kultura v nasprotju z naravo, je dvomljivo, ker v resnici ne vemo, kje leži njuni meji. Kje je narava v Človeku? Da bi bil lahko Človek, potrebuje Človek jezik, ki je kultura sama. Morda v njegovem biološkem ustroju? Toda danes navedemo v živem organizmu strukturo kot v govorečem subjektu: življenje samo je sestavljeno kot jezik. Skratka, kultura je vsa: od obleke do knjig, od hrane do slik; in kultura je povsod, od enega do drugega konca družbene lestvice. Ta kultura je, seveda, zelo paradoksalen objekt: brez obrisov, brez vsakršne omejenosti nasprotij, brez preostanka.

Lahko bi celo dodali: brez zgodovine, ali vsaj brez vsakršnega zloma, neutrudno se ponavljajoča. Na televiziji zaslon pride ameriška vohunska serija, na jahti je cocktail party in različni partnerji se vdajajo načinu modernega prisiljenega sloga (ljubimkanje, dvoumne opazke, vzajemna igra egoizma). Toda to so že opazili in izrekli, ne le tisoč ljudskih romanov in filmov, ampak tudi v starejših delih, ki imajo sloves različne kulture. V Balzacu na primer: kot da bi se princesa de Cadignan odselila in zapustila Faubourg Saint-Germain za jahto grškega ladjarja. Taka kultura ni le tisto, kar se vrača, ampak je tudi — in predvsem to —, kar ostane tam, kjer pač je, kot neminljivo truplo; je nad naravno igrača, ki je zgodovina nikoli ne zlomi.

Je enoten objekt, ker ni ničesar, kar bi ji nasprotovalo, večni objekt, ker se nikoli ne zlomi. Naglo rečeno: miroljuben objekt, znotraj katerega lahko vsakdo zbira, ne da bi se pojavil konflikt. Vendar, kje je delo, s katerim kultura nase vpliva, kje so njena nasprotja, kje je njena nesreča?

Da bi na to odgovorili, moramo navzlic epistemološkim paradoksom objekta tvegati definicijo — seveda najbolj nedoločno: kultura je (kar je znano v magneti zmu kot) silnično polje. In česa? Jezikov.

V naši kulturi, v kulturnem miru, Pax culturalis, katerega priče smo, obstaja med jeziki bellum inexpiable. Naši jeziki so vzajemno izključujoči. V razdeljeni družbi (zaradi družbenih razredov, denarja, izobrazbenega o zadaja) razdeljuje tudi jezik sam. Kakšno razmerje jezika delim jaz, intelektualec, s prodajalcem iz Nouvelles Galeries? Brez dvoma sva po jeziku komunisti in je oba Francoza. Vendar je to le droben del celote. Lahko zamenjujemo informacije ali splošno znane resnice, kaj pa vse ostalo, velika razsežnost, celotna igra je zika?

Odkar ni več subjekta izven jezika, odkar je jezik, tisto kar popolnoma določa subjekt, je ta delitev jezikov stalno kratenje. In ta izguba se ne dogaja le, ko zapustimo naš lastni „milieu“ (kjer vsakdo govori isti jezik), ni le fizični kontakt z drugimi, produkt drugih sredin in drugih poklicev, ki nas razdvajajo, ampak je ta „kultura“ sama, ki naj bi nam bila v dobri demokraciji skupna. Delitev kulturnih jezikov doseže najvišjo točko prav v trenutku ko, kot rezultat pojavljajočih se tehničnih determinant, je videti, da bo postala kultura ena sama (iluzija, reprodukcija rana precej neumno v frazi „masovna kultura“).

Preživite čisto preprosto večer ob vašem televizijskem sprejemniku (da se omajmo na najsplošnejšo obliko kulture). Navzlic proizvajalčevemu poskusu, da bi vse poenotil, boste sprejeli nekaj različnih jezikov. Nemogoče je, da bi vsi odgovorjali ne le vašim željam (to besedo uporabljam v njenem strogem smislu), kaj šele vašim intelektualnim zmožnostim. V kulturi je vedno del jezika, ki ga Drugi (jaz, ki je) ne razume. Moj sosed se dolgočasi ob tem Brahmasovem koncertu, medtem ko se zdi meni ta varietejška točka vulgarna, serijska ljubezenska zgodba pa imbecilna.

Dolčas, vulgarnost in neumnost so različna imena za delitev jezikov. Rezultat ni le v tem, da ločuje ta delitev človeka od drugega, ampak razdvojuje tudi vsakega človeka, vsakega individua v njem samem. V meni se vsak dan kopiči mnogo neodvisnih jezikov, ki medsebojno ne komunicirajo; sem razdrobljen, razcepljen, razpršen (kar lahko postane, kot se to dogaja, definicija besede „norost“). In četudi mi je uspelo govoriti isti jezik ves dan, koliko različnih jezikov sem moral sprejeti: jezik mojih kolegov, poštarja, mojih študentov, športnega komentatorja na radiu, klasičnega avtorja, ki sem ga bral zvečer.

Za lingviste je iluzija misliti, da sta jezik, ki ga govorimo in jezik, ki ga slišimo, enaka, kot da bi bila isti jezik. Tukaj bi se morali spustiti v bazično distinkcijo med aktivno gramatiko in pasivno gramatiko, ki jo je predlagal Roman Jakobson: prva je monotona, druga raznolična, in to je za kulturni jezik res. V razdvojeni družbi, četudi skuša poenotiti svoj lastni jezik se mora vsak posameznik upirati fragmentaciji tega, kar sliši. Pod pokrilom te totalne kulture, ki jo nudijo naše institucije, mu je dan za dnevno vsiljevana shizofrenična delitev subjekta. Na nek način je kultura patološko polje par excellence, v katero je vpisana alienacija sodobnega človeka (kar je dober termin, ker je obenem socialen in mentalen).

Potemtakem bi se zdelo, da tisto, kar socialni razred išče, ni posedovanje kulture (pa naj jo ohrani ali si jo pridobi), ker je kultura že tu: je povsod in pripada vsakomur. Iščejo enotnost jezikov, skladnost govorenega in slišnega. Kako gledajo danes, v naši zahodni družbi, razdeljeni v svojih jezikih in združeni v svoji kulturi, družbeni razredi, tisti razredi, ki sta nas jih učila prepoznavati marksizem in sociologija, na jezik drugega? Kakšna je pogoovorna shema (na žalost zelo nerazveseljiva), v katero so zgodovinsko ujeti?

V osnovi je vsa kultura v posesti buržoazije, vendar že dolgo tega (tu govorim o Franciji) buržoazija ni imela svojega lastnega kulturnega glasu. Od kdaj? Odkar so se njeni intelektualci in pisatelji od nje ločili. Zdi se, da je bila v naši deželi Dreyfusova afera šok, ki je vpeljal to odcepitev, bila pa je poleg tega tudi trenutna, ko se je pojavila beseda „intelektualec“. Intelektualec je duhovnik, ki poskuša zlomiti neobremenjeno zavest svojega razreda, če ne vrste (problem ostaja isti, četudi je določeni pisatelj izšel iz delavskega razreda), pa vsaj potrošnikov.

Tukaj, danes, ni iznajdenega ničesar. Buržuji (posestnik, uradnik, izvrševalna moč, višji civilni uslužbenec) nima več dostopa do intelektualčevega jezika, literarnega ali umetniškega raziskovanja, kajti ta jezik ga postavlja pod vprašaj. Uklanja se v korist masovne kulture; njegovi otroci ne berejo več Porusta in ne poslušajo Chopina, ampak v sili Borisa Viana in pop glasbo. Vendar intelektualci, ki mu grozi, zaradi vsega tega še ne triumfira. Lahko poskuša, in se izdaja za predstavnika, za advokata proletariata, za privrženca socialističnim ciljem; vendar njegova kritika buržoazne kulture ne more drugega, kot da si sposodi stari buržoazni jezik, ki so mu ga zapustili njegovi univerzitetni profesorji. Ideja prera sama postane buržoazna ideja. Občinstvo intelektualca — pisatelja se lahko s preminja (vendar gotovo ni proletariata tisti, ki ga bere), ne pa jezik. Denimo, da lahko inteligenca iznajde nove jezike, toda le-ti ostanejo ograja: socialno občevanje ni prizadeto.

Proletariat (proizvajalci) nima lastne kulture. V takoiimenovanih razvitih državah je njegov jezik jezik nižjega srednjega razreda, kajti to je jezik, ki mu ga nudijo masovni mediji (državni tisk, radio, televizija) masovna kultura je nižji srednji razred. Danes je od treh tipičnih razredov ta posredniški — morda je zdaj stoletje njegovega zgodovinskega nastopa — tisti, ki skuša najintenzivneje izpeljati origina lno kulturo, ki bi bila njegova kultura. Nihče ne more zanikati, da je bilo na ravni takoiimenovane masovne kulture izvršeno važno delo (to je, na ravni kulture nižjega srednjega razreda), in zato bi bilo nespametno, če se je ne bi udeleževali. Vendar, po katerih poteh? Po že dobro znanih poteh buržoazne kulture. Kultura nižjega srednjega razreda je sestavljena in se razrašča z uporabo in degradacijo modelov (shem) buržoaznega jezika (njegove pripovedi, njegovega načina argumentiranja, njegovih psiholoških vrednot).

Ideja degradacije je lahko videti moralna, produkt buržoaznega obžalovanja odličnosti preminule kulture. Toda temu nasproti ji dajem objektivno, strukturno vsebino: degradacija je, ker ni novosti, modeli se ponavljajo na istem prostoru, poenotenosti sodelstvom, da kultura nižjega srednjega razreda (ki jo cenzurira država) izključuje celo kritiko buržuja, ki jo ta še lahko usmeri na račun buržoazne kulture. Negibnost in podložnost stereotipom (spreobrnitev sporočil v stereotipe) definirata degradacijo. Lahko bi rekli, da se v kulturi nižjega srednjega razreda buržoazna kultura vrača na zgodovinsko prizorišče, toda kot fasada (podobna je seveda Marxova).

Zdi se, kot da bi kulturni boj vodila igra, pri kateri lovimo copato. Različni jeziki so razporejeni kot igralci pri igri, ki sede drug zraven drugega, kar pa kroži ali uhaja, je vedno ista copata, to je ista kultura. Takšna je dvojna alienacija naše družbe; tragična negibnost kulture in dramatična ločitev med jeziki. Lahko zaupamo socializmu, da bo razrešil to nasprotje ter razgibal in pluraliziral našo kulturo, naredil konec boju pomenov in izključitvi jezikov? Moramo, je še drugo upanje?

Ne smemo pa biti slepi pri ravnanju z novim sovražnikom, prežečim na vse moderne družbe. Seveda se zdi, kot da bi se pojavilo novo zgodovinsko bitje, se nastanilo in se pretirano razmnožilo, bitje ki otežkoča marksistične analize (odkar sta jih zasnovala Marx in Lenin), ne da bi jih naredilo zastarele. Ta nova tvorba je država (ki je bila na vsak način zagonetna točka marksistične znanosti).

Državni aparat je bolj nepopustljiv kot revolucionaren, takoiimenovana masovna kultura pa je neposreden izraz tega etatizma. V sedanji Franciji je na primer država še kar pripravljena popustiti univerzam vajeti, se zanje ne zanimati več, ter jih prepustiti komunistom in oportunistom, ker prav dobro ve, da se na njih ne ustvarja zavojevalna kultura. Toda nič ne bi moglo pripraviti države do tega, da bi izpustila iz svojih rok radio in televizijo. Če poseduje te kulturne analize, je kultura, kateri lahko narekuje, prava, in s tem da ji narekuje, jo dela svojo kulturo, kulturo znotraj katere se morajo srečati razred, ki je vodil v intelektualni ravnodušnosti (buržoazija), podpirani razred (nižji srednji razred) ter molčeči razred (proletariat). Sedaj lahko razumemo, zakaj je dala Ljudska republika Kitajska, četudi problem države tam še daleč ni rešen, ime „kulturna revolucija“ koreniti spremembi družbe, ki jo je sprožila.

prevedel m p

Pri založbi Obzorja, zbirka Znamenja, je pravkar izšla knjiga pesniških tekstov IVA SVETINE z naslovom PLOVI NA JAGODI PUPA MAGNOLIJA DO ZLATIH VLADNIH PALAČ. Vsem bralcem, željnimi novosti, jo avtor sam toplo priporoča.

V OCENO SMO DOBILI

Od Založništva tržaškega tiska v Trstu in založbe Lipa v Kopru:

Pesniški list 1 Filip Fischer
Pesniški list 2 Tone Kuntner
Pesniški list 3 Ace Mermolja

Tribuna — Izdaja IO SŠ LVZ — Uredništvo in uprava: 61000 Ljubljana, Trg revolucije 1/II — Telefon 21-280. Tekoči račun: 501-8-78-1 — Rokopisov ne vračamo — Tiska DDU Ljubljana, Parmova 39 — Poština plačana v gotovini. Letna naročnina 25 Ndin. Tribuno urejajo: Franko Adam, Mladen Dolar (glavni urednik), Boris Cizej, Milan Jesih, Marjan Pungartnik, Vladimir Simič, Darko Štrajn, Bora Zlobec (sekretar redakcije in lektor), Jaša Zlobec (odgovorni urednik). Tehnični urednik: Tomo Podgornik Fotografije: Drev Franc Stalni sodelavci: Milan Dekleva, Jure Detela, Jože Konc, Pavel Kristan, Andrej Medved, Jure Mikuž, Jernej Novak, Lado Planko, Marjan Pungartnik, Janez Stergar, Tomaž Salamun, Cvetka Tot, Milenko Vakanjac, Peter Vodopivec, Tomaž Wraber, Vinko Zalar, Pavle Zgaga, Aleksander Zorn.

Najprej bi rad utemeljil „reportažno“ pripovedovanje, ki bo sledilo. Zdi se mi, da pogled na revolucionarno dogajanje iz osebne perspektive lahko le dopolni in poznavanje, ki nam ga posreduje informativno gradivo iz vseh mogočih virov, kajti svetovno revolucionarno gibanje nastaja tako iz teoretičnega stika Köt z eksistencialnega čutenja istosti prizadevanj. Da bi torej prispeval, četudi neznatno, k omenjenemu procesu, brez lastnega izpeljevanja teoretičnih konsekvenc, sem izbral dva najbolj karakteristična drobca iz svojih srečanj z levim v ZDA.

Dan v New Yorku

V New Yorku sem poznal zakonski par Barbaro in Stephena, ki sta člana partije International Socialists (menda je partija angleškega izvora). Na sestanku njihove celice sem med drugim slišal, da bo 4. julija na Hunter's Collegeu skupščin a t.i.m. NPAC (nacionalna koalicija za mirovno akcijo), ki združuje več bolj ali manj levo usmerjenih partij (kot npr. SWP—Socialist Worker's party, Worker's League—sekcija 4. internacionalne), nekatere „levičarske“ sindikate in več angažiranih intelektualcev (med najvidnejšimi je filozof-lingvist Noam Chomsky).

Tako sem se tisto soboto odpravil k Hunter's Collegeu, ki stoji v bližini Centralnega parka, da bi prisostvovali zboru. Vendar me je tam čakalo nemajhno presenečenje. Pred stavbo je bilo namreč petdeset—šestdeset ljudi (očitno študentov), ki so vpili parole, delili letake, prodajali časopise SDS—New left notes, Challenge—Desafio, Student Mobilizer itd. Med študenti, ki so kričali parole, in med vho dom v stavbo, ki sta ga ščitila dva plečata fanta, je mirno stalo še nekaj primernih obojroženih policajev. Ves v dvomu najprej vprašam kodratega opazovalca, za kaj gre? Le-ta pa začne nekaj o tem, kako je trapasto, da se tisti, ki bi morali biti enotni, prepirajo. Povprašam še dekle, ki je prodajalo časopis, kaj se pravzaprav dogaja, in omenim, da sem iz socialistične dežele, kjer se dogaja celo nekaj, kar bi mogli imenovati študentsko gibanje. No, Sue pa pravi: „Ne moremo se strinjati z NPAC, kljub temu da je v njej nekaj poštenih in dobromiselnih ljudi, veči no pa tvorijo kompromisari.“ Potem Sue zviša glas: „Mnogi tu mislijo, da bodo vplivali na establishment, da bo končal vojno v Vietnamu, AMPAK TREBA JE ZRUŠITI CEL ZASRANI SISTEM!“ Dalje mi je pojasnila, da so demonstranti v ečinoma člani znane študentske organizacije z zanimivo zgodovino SDS (Student for democratic society) in da so prejšnji dan sedeli na zboru NPAC in s kričanjem ml ter žvižganjem vrgli na plano senatorja Hatfielda in McGoverna, ki sta bila povabljena na zbor. Zato so ostali člani koalicije sklenili, da člani SDS naslednji dan ne smejo prestopiti praga Hunter's Collegea. In zato člani SDS demonstrirajo proti kompromisarstvu. Potem me je Sue pozvala, naj se jim pridružim. Medtem se je skupina formirala v vrsto, na čelo je stopil študent, ki je imel oprtano ojačevalno napravo z zvočniki. Vzklikajoč parole: One, two, three, four—Bietnam is the Bosse's war, five, six, seven, eight—there is no negotiate (ena, dve, tri, štiri—V etnam je vojna gospodarjev, pet... — tu ni pogajanj), Women and men, black and d white, students and workers must unite (žene in mošje, črnici in belci, študentj e in delavci se morajo združiti (More jobs, better pay, bosses now begins the play) več služb, boljše plače, gospodarji, zdaj se začneta igra), smo krenili proti bli žnji stavbi First national City Bank—banka, last brata newyorškega župana Lind

saya, ki je menda podprl NPAC). Policaji nam ves čas sledijo. Ko pridemo do ba-
nke in začnemo s svojim vpitjem, razpostavijo okoli nas lesene kože z napisi: p-
olicajska črta, ni prehod! Tako, izolirani od ostalih mimoido-
h, smo krožili po
odmerjenem prostoru ter s svojim vpitjem polnili prostor med visokimi zgradba-
mi. Sem pa tja nam iz avtomobila kdo vzpodbudno pomaha. Nato smo s transp-
arenti in polnimi grli parol krenili proti centralnemu parku. Tam pa je ob vznožju
u stopnišča, ki vodi k obsežni prazni fontani, nenadoma nastalo gledališče. Nan-
cy, Peter, Ingrid. . . z zmečkanimi časopisi, ki ponazarjajo cigare, prevzemajo vlo-
ge senatorjev, ministrov, bančnikov in generalov, ki se odločajo o izdatkih za Vi-
etnam, pri čemer njihovi žepi ne ostanejo prazni, nakar se čudijo, zakaj se razbu-
rja mlada levica, ko je pa vse OK. Skeč se konča s prepevanjem političnih besedi-
l na pop-melodije. Prisotna množica se je očitno dobro zabavala in to dokazoval
s hrupnimi aplavzi. Nato posedamo po travi, da bi vse skupaj malo predebatirali.
i. Kmalu se razdelimo na skupine, vsaka debatira o delu tematike. Priključim se
skupini, ki debatira o dnevu v avgustu, ko pričakujejo v Washingtonu velike miro-
ne demonstracije. Vprašam, ali bodo te demonstracije kaj posebnega glede na že
nepreštevno število demonstracij zoper vojno. „Ne,“ pravijo oni, „toda na te de-
monstracije bodo prišli iz cele dežele, iz najrazličnejših skupin, to je vse, kar mo-
remo narediti.“ Pozneje odkrijem, da so ti študentje iz različnih krajev: New Yo-
rka, Bostona, Chicaga in celo iz držav Texasa in Californije. Odkrijem tudi nekatere
re, ki so teoretično kar podkovani, in nekatere, ki se jim komaj kaj sanja o evrops-
kem komunizmu; pariški komuni, Marxu, Trockem, Rost, Gramsci-ju, Rudiju D-
utschkeju. . . Nekateri dvomeč majojo z glavo, ko jim pripovedujem o težavah in
uspehih jugoslovanskega samoupravljanja, in se vesele, ko rečem, da pri nas mno-
gi ne ločujejo obeh represivnih svetovnih modelov: ameriškega in ruskega.

Medtem se zopet spremenimo v grupo in krenemo nazaj. Komaj pokukamo iz parka, že se pričara policija s svojim kamionom polnim lesenih koz.

Prizor pred banko se ponovi.

Pridemo pred zgradbo Hunter's Collegea, kjer se začne vzklikanje, da se NPA C skriva za hrbti kifcelce. Potem demonstranti skušajo vdreti v stavbo, fantje pri vhodu se krepko dajejo s študenti, ki se bore, da jim ne bi zaprlji vhoda v stavbo. Policaji se le medlo vmešavajo, vse dokler steklenička coca-cole slučajno ne pri-
ti na glavo nekemu policaju. Policaj se opoteče, ostali policaji pa se surovo zama-
hujoč s svojimi pendreki (ali bolj erечно lesenimi koli) zapodijo v gručo. Skoči-
m z betonskega bloka, s katerega sem imel dober pregled nad prizoriščem, in se
čem kolikor morem hitro; tudi vsi ostali se razbežijo. Trenutek nato slišimo sire-
ne, ki naznanjajo policijske okrepitve. Kljub temu se posamezno vračamo pred s-
tavbo, toda policaji vsakega sproti odganjajo. Na tleh najdemo steklo razbitih na-
čnikov. Nekdo na pol slep tava naokoli. Najdem Sue in ostale, ki posedajo na u-
ličnem vogalu, preklinjajo in menijo, da je bilo še kar OK. Potem se nas kakšnih
dvanajst zbaše v staro limuzino in se odpeljemo v neko restavracijo s kitajsko in
špansko hrano. Šele tedaj opazim, da je v vsem tem kratkem času pravzaprav mi-
nilo kakšnih osem ur, in da se dan počasi nagiba k večeru. Po večerji se odpravi-
mo v obsežno stanovanje v stari hiši na 14. cesti, kjer so ljudje v skupnicah posed-
ali po tleh, kadili cigarete in marijuano ter jedli sadje. S Tedom iz New Jerseya s-
e pogovarjava o svetovni revoluciji in o ameriški še posebej. Ted je menil, da se v
ZDA lahko zgodijo še velike stvari: „Pred petimi leti, ko sem se začel udeleževat
i vsega tega, nas je bilo zelo malo in ni bilo toliko slišati o nas,“ pravi Ted, „toda
sedaj. . . stvari so se odvijale tako hitro, da jim komaj še sledim.“

Imeli so majhno barvno televizijo, in ko se je na ekranu pojavil Nixon, so barve ustrežno prilagodili. Nixonov obraz se je prelival v žarečih zeleno-modrih barvah.

ANTIOCH College

Če boste na zemljevidu iskali Yellowsprings v Ohio, ga verjetno ne boste našli. Pa vendar je ta mali kraj znan po vseh ZDA zaradi collegea, ki stoji ob robu Glena-parkovega jezera, ki izvira iz železovih bogate vode. Motili bi se tudi, če bi sklepali, da gre za veliko institucijo: v resnici je v kampusu kakšnih devetsto študentov.

Na potovanje v centralni del ZDA in potem na jug do New Orleansa je bil za me najzanimivejši postanek v Yellowspringsu, ki leži kakšnih sto kilometrov južno od Columbsa. S še nekaj Evropejci sem se naselil v kampusu. Bill nam je dal na razpolago svojo veliko vodno posteljo.

Komaj smo se začeli pogovarjati, že so študentje začeli pripovedovati, kako je njihov College znan kot politično zelo radikalen, študijsko pa eksperimentalen, kar je medsebojno neločljivo povezano.

Med prvimi novicami, ki smo jih na collegeu slišali, je bil opis dogajanj, ko je bilo več študentov aretiranih, zaradi pripravljanja „neredov“ ob Nixonovem obisku velikega letalskega muzeja, ki se nahaja v bližini. O njihovih namerah so pričali letaki, na katerih je pisalo, da „Tricky Dixi Nixon“ prihaja tako blizu, da ga je mogoče malo denuncirati. Toda policija je, kot so pripovedovali, pravočasno poskus zavrnila.

Na collegeu je način študija zelo zanimiv. Študijsko leto traja dvanajst mesecev, a je v tromesečnih ciklihus razdeljeno na teoretski študij in na prakso. Glede na strukturo predmetov je študij stvar študentovega bolj ali manj prostega izbora, lahko si dve leti v kampusu in samo gledaš, potem te povprašajo, če se želiš za kaj odločiti (če seveda tega ne storiš prej sam). Iz vseh kurzov, ki na collegeu potekajo, je mogoče skombinirati veliko usmeritev: od medicine, umetnosti, do politike in srbohrvaškega jezika. Praksa je lahko karkoli, tudi avtopstop (ki je v večini zveznih držav z zakonom prepovedan). Preverjanje znanja z izpiti je v najmanjši meri, s čimer je ob ostalih pogojih izključeno tekmovanje med študenti, in je bolj ali manj možna skupinska študijska aktivnost. Študenti se na collegeu ne le učijo, ampak tudi dealen, svoj študij doživljajo kot svobodo svojega udeleževanja. S svojega aspekta lahko rečem, da sem iz debate pri kolegi na Antioch Collegeu ugotovil veliko večjo razgledanost in miselno gibčnost kot pri nekaterih „navadnih“ študentih z drugih šol.

Red, ki v vlada v vsakdanjem življenju v kampusu, je dejansko fantastičen nered. Vsakdo lahko čečka po stenah in sploh počenja, kar se mu že zdi. Obvečerih se zbirajo skupinice k debati in dimčku marijuane.

Prvi večer so nas studentje zvezli k polnočnemu filmu. Preden so zavrteli nič vredno, a odlično, strašno in ljubko grozljivko: Noč žive smrti, smo najprej gledali reklame, ki jih na TV dolgočasno prenesesh, v okolju Antiocha pa so filmčki zadobili groteskne dimenzije kakor da bi se ameriške iluzije pred očmi mlade generacije razblinile na nedolžnem belem platnu. Prizori debelušnih strok, ki so jedli kakšno čudo prehrabene industrije, psi, ki so tekli na svoj obrok pšajših konzerv, gospodinj, ki so pržigale svojo aparaturo. . . , so izzvali v dvorani gromogla nos krohotanje in pasje lajanje.

Sklep

Tako! Dva drobca iz teh mesecev odprtih oči in ušes ter izhojenih nog. Obe poglavji sta se mi zaključili v opisu transformacije vizualnega medija. Vi, dragi bralci, pa pojdite malo v maximarket in si oglejte skoraj ameriško pisanost in mislite, da drugače ni močote, če hočete.

darko štrajn

Pričujoče pisanje nima namena biti analitično ali raziskovalno. Niti ne more biti, ker je tema preobširna, predvsem pa kompleksna, in torej zahteva boljše informacije in zahtevnejše raziskovanje. Ta zapis naj bo predvsem informacija o stvareh, ljudeh in dogodkih, ki jih pri nas poznamo le površno in fragmentarno: U

NDERGROUND. Najprej je treba pojasniti sam pojem underground. Ta izraz je bil prvič uporabljen okoli leta 1960, in sicer za posebno vrsto filmov, ki so redko „zagledali bel dan“ — navadno so bili dolgo spravljani v bunkerjih (pod zemljo). Šlo je za kratke, uporne, eksperimentalne, avtorske filme avantgardistov iz newyorške bohemske četrti East Villagea. S časom se je pojem razširil: pomenil je vsako neinstitucionalizirano proti-manifestacijo na novonastajajočo kulturo oziroma nov „way of life“. Danes je izraz preozek oz. neustrezen. Točneje je govoriti o proti-kulturi ali alternativni kulturi.

Poglavitna ideja ali vodilo „podtalnega“ sveta je „My life is my revolution!“ Revolucijo delaš, s tem da živiš revolucionarno oziroma živiš revolucijo. To pomeni neprenehoma rušiti integriteto starega konteksta s simboliko nove vsebine, in s tem stalno povzročati konfrontacijo med neustreznim, rutinskim in ustaljenim in atraktivnim. „Mi že sedaj živimo v prihodnosti, mi živimo 30 let spredaj, in pogledaj, mi to ljubimo — mi damo vse zastonj, zastonj bomo pobarvali tole posajo podzemskemu, zastonj bomo izdali knjigo, vse to tako ljubimo, da bomo kar umrli za to, vidiš, v tem je štos!“

Na kratko, odtujenosti mora biti konec in tudi je je konec. „Molčeče večine“ ni več, — če je molčeča, ni večina, če je večina, ni molčeča! Amerika preživlja največjo krizo svojega bistva; komunisti in Vietkong niso več največji sovražniki Amerike, ampak so to njeni beli sinovi „srednjega razreda“, nekdanji drugorazredni državljani črne, rumene, rjave polti, njeni zatirani in njeni miljenčki, — to je upor mlečnokozobih, otrok — Coca-cola, ovsenih kosmičev in žvečilne gume. Krvava, brutalna, tekmovalna Amerika se podira, podirajo jo tisti, ki bi jo morali graditi ker hočejo graditi svoj svet — brez krvi in poštiranosti. To ni več fraza, ampak resničnost.

Yippiji

Your International Party, ki sta jo ustanovila Abbie Hoffman in Jerri Rubin, je najbrž najbolj značilna oblika alternativne kulture. Yippiji so gibanje, ki skuša kulturno odtujenost sodobnega sveta uporabiti kot politično orodje radikalizacije mladih. Zato so razvili svojo posebno obliko delovanja. Prva je njihovo neobičajno izrazoslovje, druga pa čisto nova zamisel, kako izkoristiti gledališko simbole — gverilsko gledališče. Njihovo „pojavljanje“ zato zahteva izredno domišljijo in mnogo duhovitosti. Če tega ni, utegnejo postati smešni, neučinkoviti. Toda njihova izvirnost je izvrstna, ko pridobivajo somišljenike: po McLuhanu, ki pravi, da dogodki ne obstajajo samo kot taki, ampak imajo še neko vrsto „drugega življenja“, ki ga pridobijo oz. se razkrije, ko dogodek prevzamejo mediji in ga posredujejo občinstvu. Yippiji torej v polni meri izkoristijo medij, s ciljem narediti mit. Medij je sporočilo. In ker medij živi pravzaprav zaradi atraktivnega sporočila, je vse, kar je treba, sam postati takšno atraktivno sporočilo, in tako izkoristiti medij. Najbolj poceni medij je nacionalna televizija, financirajo jo drugi, yippiji jo samo izkoriščajo. Jerry Rubin pravi: „Definicija yippija je, da je on vodja. Yippiji so vsi vodje brez ljudi!“, Yippiji zanima predvsem način življenja, bolj kot politični pogoji, ki ga odredajo. Nimajo nobene analize politične situacije, vse kar dela, jo, je izzivanje, s hotenjem pokazati inferiornost ali superiornost nekega načina življenja namesto določene politične oblike.

Značilna je „nova“ zavest vseh zatiranih (oppressed) v ZDA in njihovo osveščanje v družbenem/političnem smislu. Vsaka akcija proti zatiralcu, pa naj bo po standardnih političnih pojmovanjih še tako ozko družbena ali individualna, je politična v smislu proti-kulture. Zato ni čudno, da na demonstracijah sodelujejo tako militantni radikali kot zveza homoseksualcev ali zveza za osvoboditev žensk. Skupni sovražnik v borbi za osebo in družbeno osvoboditev je „Omnipotent Administrator“ — ideal etablirane Amerike (izraz je prvi uporabil Eldridge Cleaver).

Women Liberation Front

Zveza za osvoboditev ženske, poznana predvsem zaradi svojih atraktivnih nastopov, zastopa tezo o enakosti žensk, vendar ne iz arazrednega, ampak biološkega vidika. Njihov največji sovražnik je dr. Sigmund Freud in njegov nauk. Bistvena teoretična postavka je ideja o klitoralnem orgazmu namesto sedanjega fiktivnega vaginalnega orgazma, ki je izum moške šovinistične svinje, kot imenujejo svoje nasprotnike. Najbolj ekstremske predstavnice Women Lib zagovarjajo tezo o samozadostnosti žensk, ki naj bi živele v lezbičnih skupnostih brez moških, ki bi izginili iz sveta. Nadomestila bi jih konzervirana sperma. Zagovarjajo tudi spolno abstinenco, seveda heteroseksualno. Druga skupina, ki jo predstavlja predvsem Germaine Greer v svoji knjigi „The Female Eunuch“, pa zagovarja spolno agresivno st žensk in enakost na ta način.

Gay Liberation Front

Zveza za osvoboditev homoseksualnih oseb je po svoji ideologiji podobna skrajnejšemu delu Women Lib. Združuje homoseksualne osebe obeh spolov. Njihovo nastopanje je politično, zahteva enake pravice za homoseksualne osebe in konec diskriminacije na spolni osnovi.

Vsem navedenim je skupna predvsem neorganizirana organizacija oziroma prebijanje sfere političnega z novo „politiko“, ki jo ne imenujejo politika, ampak kultura oziroma način življenja.

Sem spadajo tudi množice nikamor pripadajočih subjektov — freaks. Frank Zappa jih je označil kot skupine ljudi, ki so si izbrali svoj specifičen način življenja, ki je za razliko od sedanjega ustvarjal, nešablonski svoboden.

Drugo skupino proti-kulture tvorijo radikali v starem smislu. Star je le način organiziranja, nikakor pa ne njihova vsebina in delovanje.

Črni panterji

Stranka črnih panterjev je pravzaprav edina politična skupina v ZDA, ki bi jo lahko imenovali partijo v marksističnem smislu. Ustanovila sta jo Bobby Seale in Huey P. Newton leta 1968 v Kaliforniji kot partijo za samoobrambo. Po ameriški ustavi ima namreč vsak državljan pravico nositi orožje in se braniti, če je napaden. Partija naj bi z orožjem v roki dosegla enakost in izpolnjevanje državljanjskih pravic, ki so črnim prebivalcem Amerike zagotovljene v ustavi. Črni panterji si to pravico jemljejo sami. Njihov program in platforma zahtevata vse pravice za črnce, možnosti šolanja, zagotovitev delovnih mest ipd. Njihova borba je razredna borba.

Črni ponos in njihova ostra borba sta naletela na odmev. Od ustanovitve Stranke do danes je v napadih policije na pisarne črnih panterjev padlo okoli 400 člane, nešteto jih sedi v zaporih, zaradi obtožbe česarkolj. Stranka črnih panterjev je uspela politizirati črnski „lumpen proletariat“ in mu pokazati vzroke njegovega položaja. Nekdanji drobni kriminalci so spoznali, da njihovi prestopki niso kriminalne, ampak politične narave: nezaposlenost, bistveno manjše možnosti šolanja ekonomske zatiranje. Črni panterji so avantgarda črnega prebivalstva v ZDA.

Tudi ostale zatirane rase skupine v ZDA so na podobni poti kot črnci. Prebivalci mehiškega in portoriškega rodu — Chicanos imajo organizacijo Young Lords (New York) in La Raza (Los Angeles), ki sta po svojem ustroju in vsebini podobni Črnim panterjem.

Beli radikali, predvsem s univerz, so se najprej organizirali v SDS (Students for Democratic Society), ki pa je zaradi svoje izredne idejne razcepljenosti razpadla oziroma se reorganizirala, vendar pa sedaj ne predstavlja nikakršne moči, niti idejne niti po številu somišljenikov. Mnogo je protivojnih zvez, kot MOB, ali pa cističnih organizacij, ki združujejo energijo po univerzah, le-te so najplodnejša žarišča levičarskih idej. Posebna radikalna organizacija, ki pa je v polni ilegali, so Weathermen. To je skupina, ki zagovarja in tudi izvršuje individualni terorizem. Njihova ideologija je zrasla v vse večjem sovraštvu, ki ga del mladih čuti do Amerike in vsega, kar je ameriško. V njej vidijo največjega svetovnega izkoriščevalca. Zato jo je treba uničiti s vsemi sredstvi. Bombni napadi na banke, policijske postaje, vojne laboratorije so delo Weathermenov. Napadi, ki v sebi nimajo neke dolgoročne načrtnosti, ampak se vsakokrat obrnejo na drug cilj, so zelo blizu brezizhodnemu uničevanju. Za svoje ideje so pripravljeni umreti. V Ameriki ni več nobene vere. Njihove akcije in njihov bes je usmerjen predvsem na simbolične objekte oblasti, policijo, banke, ker ne more prodreti v stvarno jedro politike. Situacija je blizu samomoru.

Mamila

Droge so ena glavnih komponent proti-kulture; predvsem odnos do njih. Posledno v začetku gibanja v ZDA so bile droge tisti skupni imenovalec, ki je družil izobčene iz družbe. „Vsak, ki je samo enkrat pokadil cigareto trave (marijuane), je revolucionar — prekršil je zakon, in dobil izkaznico gibanja!“, Timothy Leary, iznajditelj LSD, je postal voditelj in guru mladine, ki je iskala svojo notranjo svobodo.

Halucinogene droge so bile prvo in dolgo časa poglavitno sredstvo individualnega upora. Mamila (v trenutku) združijo telo in dušo, cilj, s katerim se borijo da naštirijo revolucionarji v ZDA. Upreti se odtujenosti, ustvariti si nov svet; ta svet pa pomeni združbo svobodnih subjektov, svoboden subjekt je samozavedajoč se subjekt, in mamilo omogoča samozavedanje in enovitost vseh stvari kozmosa. Lea ryjeva Fondacija za notranjo svobodo je uzakonila takšen princip.

Underground tisk

Običajno je podtalni tisk bistveni znanilec, ustvarjalec, vezna nit proti-kulture. Običajno se prične s skupino ustvarjalnih ljudi, ki hočejo sporočati z novim jezikom nove ideje v novem stilu. Underground časopis ni glasnik množice, zato prnik javnega mnenja, oglasna deska kakšnega voditelja nezavednih množic — to je odprt način razgovora, svobodna komunikacija. Psevdo—objektivnost je preko računa, nov način pisanja je gverilski. Vsak pisec je tako sam svoj založnik, ni do ločenega mnenja, ki ga zastopa časopis, in ki odklanja vsako drugo mnenje.

Podtalni tisk je enakopraven subjekt proti-kulture, ustvarjal, nemiren, stalno išče nove možnosti medija. Tisk in oblikovanje sta ponavadi neobičajna, be

sesta in slika sta enakopravni.

„Kaj je underground? Če tega ne veste (čutite, madam, bolje za vas, da se držite ob strani!“

boris cizej

40. leta

Umetniška avantgarda pripravlja teren za underground. Prvi filmi Maye Dere n, Kennetha Angerja, Gregoryja Markopaulosa, ; rojstvo baletne skupine Merce Cunningham; Jackson Pollock začne z action painting.

1951

Julian Bech in Judith Malina odpreta v New Yorku Living Theatre

1952

V Maverick Concert Hall v Woodstocku (New York) David Tudor izvede Cag eoovo skladbo 4'33". Sede za klavir in sedi nepremično ves čas, določen v naslov u skladbe.

Spektakel v Black Mountain College, Severna Karolina. Sodelujejo: Cage (pr edavanje), Rauschenberg (platna), Cunningham (ples), Charles Olson in M. C. Ri chards, poezija). Tudi filmi, diapozitivi, plošče, radio. Prvi primer theatre of mix ed means.

1953

Prvi filmi Jonasa Mekasa (Grand Street) in Stana Brakhagea (Interim).

1954

Prva verzija filma Kennetha Angerja The Inauguration of the Pleasure Dome. Leta 1958 pripravi avtor verzijo na treh platnih, leta 1966 pa končno „LSD ver zijo.“

Mike in George Kuchar, 12 letna dvojčka iz Bronxa, pripravita prvega iz dol ge vrste domačih 8 mm filmov: The Wet Destruction of the Atlantic Empire.

1955

Jonas Mekas ustanovi v New Yorku film Culture, revijo novega filma. Na pobudo pisatelja Normana Mailerja se v New Yorku rodi The Village Voi ce, prvoborec underground tiska.

1956

Založba Lawrencea Ferlinghettija The City Lights Press iz San Francisca izda zbirko poezije Allena Ginsberga Howl. Knjiga je, po ponesrečenem procesu zaradi i obscenosti, postala prvi glas nove ameriške generacije.

To je leto Rock And Roll (rokenrol). Bill Halley zbere velik orkester—spekta kel, kjer se izvajalci menjavajo. Rodi se Rock 'Round the Clock, slavna pesem—o obrazec, ki bo postala film. Poči zadeva Elvis (The Pelvis) Presley.

1957

On the Road Jacka Kerouoca, prvi roma beat generacije. Uspeh knjige popul arizira izraz. Izide Growing Up Absurd Paula Goodmana. To delo bo postalo biblija uporn e mladine.

1958

Prvo politično vrenje po univerzah. Na univerzi v Wisconsinu ustanovijo socia listični klub. V Berkleyu (California) se formira skupina (SLATE), ki se zavzem a za študentsko samoupravljanje.

Prvi roman Williama Burroughsa Naked Lunch.

V New Yorku na 31 Cornelia Street odprejo Cafe Cino, kjer se zbirajo mladi dramaturgi, ki berejo svoja dela. To je začetek gibanja Off—Off—Broadway.

1959

Besedo underground prvič uporabi Lewis Jacobs v članku v reviji Film Cultu re, ko označi določene filme, ki so večino svojega življenja prebili v podzemlju. Istega leta trdi, filmmaker" Stan Vanderbeek, da je on tisti, ki je prvi uporabil to besedo.

Eighteen happenings in six parts Allana Kaprowa, ki so jih priredili v Reuben Gallery (New York) ustvarijo izraz in žanr. Living Theatre uprizori Connection Jac ka Gelberja; spektakel, ki prinese Living Theatreu svetovno slavo, ker je prvi prim er njihovega specifičnega gledališkega delovanja.

Prvi festival v Montereyu. Odkrijejo Joan Baez. Rock glasba začne s svojim p rodorom.

1960

Rodita se dve pomembni organizaciji „Student Nonviolent Coordinating Co mmittee" (SNCC) v Raleighu (Severna Karolina) in „Student For Democratic S ociety" (SDS) v New Yorku.

Izideta knjigi Kaddish Allena Ginsberga in The Soft Machine Williama Burro ughsa.

28. septembra se skupina film—makerjev sreča pri producentu Lewisu Allen u v New Yorku in ustanovi New American Cinema Group. Nastopijo proti cenzu ri, ker film pojmujejo kot osebni izraz. Organizirajo financiranje in distribucijo f ilmov.

1961

Komedianta Lennya Brucea, ki je v nočnih lokalih in s svojimi ploščami nast opel proti hipokriziji ameriškega sistema, v San Franciscu aretirajo zaradi obsce nosii. Razvpit proces in obsodba. Ellen Stewart odpre v New Yorku Cafe La Ma na Experimental Theatre Club, ki nadaljuje tradicijo Cafe Cino.

John Cage publicira Silence, svoje najpomembnejše teoretično delo.

1962

SDS se zbere na kongresu v Port Huron (Michigan) in izda manifest, ki obseg a 63 strani; večji del ga je pripravil Tom Hayden. Manifest označuje politično li nijo nove ameriške leve.

1963

Univerza v Harvardu odpusti dr. Tima Learya in prof. Hollisa Alperta zaradi eksperimentov s halucinogenimi substancami. Leary se preseli v Mehiko in usta novi Internacionalno fondacijo za notranjo svobodo, vendar ga tudi iz Mehike k malu izenejo. Nadaljuje s svojim propagiranjem drog, predvsem LSD in drugih, ki razširjajo zavest. Bob Dylan napiše Blowin' in the Wind. Folk in rock glasba g re k političnim temam.

Lutkovno gledališče inspirira Petra Schumanna, da v New Yorku ustanovi B read and Puppet Theatre: predstave na cestah prikazujejo biblične zgodbe, m logijo in politične stvaritve.

Allen Ginsberg se vrne z Vzhoda. Indijska filozofija postane pomembna za m lado ameriško generacijo.

Andy Warhol posname svoj prvi film Tarzan and Jane Regained. . . Sort of. Sledijo še filmi Sleep (človek, ki spi 6 ur) Eat (človek, ki je pečene gobe), Kiss (3 ure), Empire (8 ur), itd.

1964

The Living Theatre odpotujejo v Evropo, da bi lahko svobodno nadaljevali s svojo gledališko aktivnostjo.

Herbert Marcuse izda knjigo Enodimenzionalni človek.

Prva zelo uspešna turneja The Beatles po Združenih državah Amerike. Veliko leto za underground kinematografijo: filmi Scorpio Rising (Anger), Twice a Ma (Markopoolus), Dog Star Man (Brakhage), Sins of the Fleshapoids (dvojčka Kuc har).

1965

Škandal v San Franciscu zaradi dramske enodejanke The Beard (Brada) mlad ega pesnika Michaela McClurea. Na premieri v Actor's Workshop sta glavna prot agonista aretirana.

Allen Ginsberg „izumi" taktiko flower power: cvetlice so odgovor nasilju.

1966

V Oaklandu (California) ustanovita Bobby Seale in Huey Newton gibanje Black Panthers.

Andy Warhol posname film Chelsea Girls (7 ur in pol, projekcija na dve plat ni istočasno). Velik finančni uspeh: v dveh letih 500 000 dolarjev čistega dobička.

1967

Ustanovljen je Underground Press Syndicate, ki zbere celoten underground s sk. V UPS ni več copyrights.

1968

Abbie Hoffman in Jerry Rubin ustanovita Youth International Party (YIP). Jerry Rubin: „Naše gibanje je teater gverile. Naša taktika je presenečenje, nena dni udarci in kriza."

Eldridge Cleaver izda knjigo Soul on Ice.

Living Theatre se po štiriletnem izgnanstvu v Evropi vrnejo v ZDA, kjer na s tropeščni turneji prikazujejo predstave, ki so jih pripravili v Evropi: Mysteries and Smaller Pieces, Frankenstein, Antigona, Paradise Now. Po predstavi Paradise No w v New Havenu je celotna skupina aretirana.

1969

Proces v Chicagu (glej predzadnjo stran . . .)

John Sinclair, ustanovitelj gibanja White Panthers Party in manager skupine MC 5 dobi 10 let zapora zaradi dveh cigaret marihuane (2 joints).

Festival v Woodstocku: pol milijona freakov 3 dni poslušajo najboljšo glasbeni ke in pevce: Jimi Hendrix, The Who, Country Joe and the Fish, Joan Baez, Ten Years After, Santana, Richie Havens in še druge. Abbie Hoffman napiše knjigo Woodstock Nation.

Bread and Puppet Theatre predstavijo v Evropi Cry of People for Meat.

1970

The Beatles se razidejo.

Smrt Jimija Hendrixa in Janis Joplin.

Gay Power organizirala Soft Parade v New Yorku: 20 000 toplih bratcev ka aka v protestni povorki in škandalizira mesto.

Smoke in v Washingtonu za legalizacijo marihuane.

Knjiga Jerryja Rubina Do It! (Scenarios of the Revolution). Jerry Rubin ozn ani v Parizu združitev Youth International Party, Black Panthers in White Panth ers v enotno gibanje opozicije.

V številki 7—8 letošnjega letnika Tribune, ki je izšla 11. decembra 1971, je bil objavljen NATEČAJ za najboljše pisanje o subkulturi. V tej zvezi

o d l o č a m,

da se ne podeli nobena nagrada.

U t e m e l j i t e v:

v predpisanem roku uredništvo Tribune ni prejelo nobenega prispevka.

milan jesih, l. r.